

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ครอบคลุมทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีเป้าหมาย และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นกลไกในการพัฒนาคนได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา สุขภาพพลานามัยและประกอบอาชีพเพื่อให้ประชากรในชาติมีนิสัยในการพัฒนาตนเอง มีหลักของศาสนาเป็นครรลองชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดำรงชีวิตในสังคมอย่างสันติสุขมีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนา ที่สมดุลและยั่งยืนของชุมชน สังคมประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 : คำนำ)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองที่ดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ, 2533 : 1) และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงหมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการว่า มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่มีฐานะ เป็นกรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ มีภาระกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ให้เด็กไทยมีอายุย่างเข้าปีที่แปดถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบห้าได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึงทุกคน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2532 นอกจากนี้ ยังได้รับมอบหมายจากรัฐให้จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ให้แก่เด็กที่อาศัยอยู่ที่พื้นที่ชนบท เพื่อสนองนโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาและการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความเสมอภาคอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 2) โรงเรียนประถมศึกษาจึงนับได้ว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้คนไทยทั่วประเทศทุกพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาหลายประการเป็นปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการกิจให้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังขอบข่ายภาระกิจของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 งานคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่และ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บรรดางานบริหาร 6 งานนั้น งานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด การที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนงานอื่นเป็นงานเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 ก : 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพด้านการศึกษาของประชาชนชาวไทยไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและในบทเฉพาะกาลมาตรา 335(3) ได้กำหนดให้รัฐ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีภายในเวลา 5 ปี หลังจากรัฐธรรมนูญประกาศใช้ ดังนั้นรัฐจะต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และต้องเตรียมการให้พร้อมที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทย ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ประชาชนชาวไทยให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญกล่าวคือ มาตรา 10 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและ โอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นการตอบสนองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ประกอบกับระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดังกล่าวต้องขบมารวมกัน หน่วยงานดังกล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตการศึกษาที่ 1 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรการระดับการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและมุ่งเน้นให้นักเรียน ดี เก่งและมีความสุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2546 : 2)

กิ่งอำเภอสระใคร เป็นกิ่งอำเภอหนึ่งในจังหวัดหนองคาย โดย แยกจากอำเภอเมืองหนองคาย เมื่อต้นปี พ.ศ.2537 มีโรงเรียนประถมศึกษาในกิ่งอำเภอสระใคร รวมทั้งสิ้น 17 แห่ง โดยโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

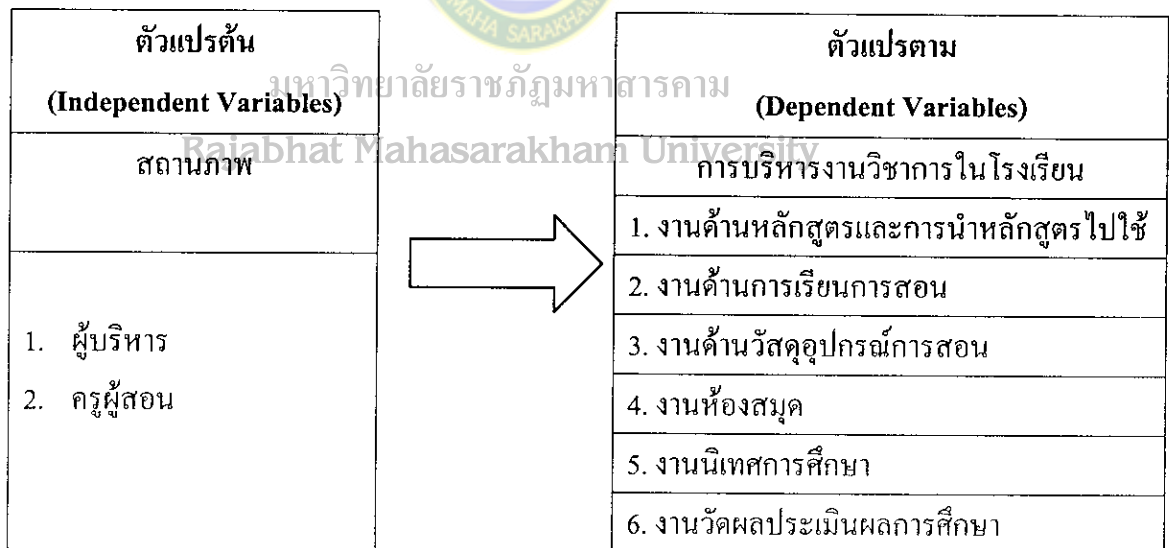
1. เพื่อศึกษาผู้บริหารและครูผู้สอนในการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดีเด่น : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาใน กิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย ที่มีต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบผู้บริหารและครูผู้สอน ตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน วิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดีเด่น : กรณีศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษา ในกิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเด่น : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในกิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย ที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัย ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ตามแผนภูมิที่ 1 ดังต่อไปนี้



ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเด่น : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในกิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 จังหวัดนongคาย จำนวน 10 โรงเรียน โดยมีผู้บริหาร 10 คน ครูผู้สอน 122 คน รวม 132 คน

2. ตัวแปร (Variable)

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable)

ได้แก่ สถานภาพของบุคลากร ซึ่งมาจากบุคลากร 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน

2.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 122 คน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา (จารุวรรณ ศิลปรัตน์, 2524 : 39) ประกอบด้วยงาน 6 ด้าน คือ

3.2.1 งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

3.2.2 งานด้านการเรียนการสอน

3.2.3 งานด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน

3.2.4 งานห้องสมุด

3.2.5 งานนิเทศการศึกษา

3.2.6 งานวัดผลประเมินผลการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามกรอบแนวคิด 6 งานของจารุวรรณ ศิลปรัตน์ ได้กำหนดไว้ให้โรงเรียนประถมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน

1.1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยแบ่งโครงสร้าง/เนื้อหาของหลักสูตรออกเป็น 5 กลุ่ม ประสพการณ์ได้แก่ กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย-คณิตศาสตร์) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

1.2 งานด้านการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการหรือเทคนิคต่างๆที่โรงเรียนจะต้อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียน ได้เกิด การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.3 งานด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารต่างๆ ที่ทาง โรงเรียนจะต้องจัดหาและจัดทำให้กับครู เพื่อที่จะช่วยให้ครูได้ใช้ในการจัดการเรียน การสอน เพื่อจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.4 งานห้องสมุด หมายถึง งานที่ทางโรงเรียนจะต้องจัดให้มีห้องสมุดในโรงเรียน ประถมศึกษา เพื่อจัดเป็นศูนย์กลางแหล่งวิชาการที่ส่งเสริหรือเปิดโอกาสให้ครูและ ผู้เรียน ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการพัฒนาตนเอง ให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

1.5 งานนิเทศการศึกษา หมายถึง งานที่ทางโรงเรียนจะต้องใช้ความสามารถ ทุกๆด้าน ในการทำหน้าที่การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือแนะนำครู และ เป็นที่ปรึกษา ครู เพื่อที่จะทำให้ครูได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงในวิทยาการสมัยใหม่อยู่เสมอ และสามารถนำความรู้นี้ไปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสอนเดิมของตน ให้ทันกับยุคกับสมัย ซึ่งจะเป็นการส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

1.6 งานวัดผลและประเมินผลการศึกษา หมายถึง งานการใช้เครื่องมือหรือ กระบวนการ ต่างๆในโรงเรียนที่นำมาใช้กับผู้เรียน เพื่อจะทำให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงผลการสอน ของตน ว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนสอนมากน้อยแค่ไหน อย่างไร เพื่อที่ครู จะได้นำ ไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางในวิธีการสอนของตนเองในครั้งต่อไป

2. **โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเด่น** หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาใน กิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเด่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ปีการศึกษา 2546 โดยภาพรวม ตั้งแต่ระดับ 4 (ได้คะแนนร้อยละ 80-100)

3. **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในกิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย

4. **ครูผู้สอน** หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนประจำชั้น ประจำวิชา โรงเรียนประถมศึกษาในกิ่งอำเภอสระใคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย

5. **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1** หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา หนองคาย เขต 1 จังหวัดหนองคาย ซึ่งดำเนินการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ออกเป็น 175 เขต ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา อาศัยอำนาจตาม ความในมาตรา 5 และมาตรา 37 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กับวรรค 8 มาตรา 33 วรรคสอง และมาตรา 76 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่สภากาการศึกษาจึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและการ จัดการศึกษา จังหวัดหนองคาย แบ่งออกเป็น 3 เขต ดังนี้

หนองคาย เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรี เชียงใหม่ อำเภอสังคม กิ่งอำเภอโพธิ์ตาก กิ่งอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย สถานที่ตั้ง สำนักงานตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองคาย

หนองคาย เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอโพนพิสัย อำเภอโซ่พิสัย อำเภอปากคาด กิ่ง อำเภอเฝ้าไร่ กิ่งอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย สถานที่ตั้งสำนักงานตั้งอยู่ที่อำเภอโพนพิสัย

หนองคาย เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอบึงกาฬ อำเภอศรีวิไล อำเภอเซกา อำเภอพรเจริญ อำเภอบึงโขงหลง อำเภอบุงค้อ จังหวัดหนองคาย สถานที่ตั้งสำนักงานตั้งอยู่ ที่อำเภอบึงกาฬ

ประกาศ ณ วันที่ 7 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2546 นายปองพล อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนพิเศษ 73 ง ลงวันที่ 7 เดือน
กรกฎาคม พ.ศ.2546

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. โรงเรียนมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนารูปแบบ
กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนอาจนำผลการวิจัยเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์
ในการกำหนดนโยบาย เพื่อการวางแผน แก้ไขปัญหาและพัฒนารูปแบบกระบวนการในการ
ปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัย ไปพิจารณาใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเพื่อ
การพัฒนาต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University